

милиона, а прогнозата на Географския институт при БАН е, че след 50 години българите ще са малцинство (*Власт*, 1/2002:37).

За съжаление никоя от споменатите “експертни оценки” няма ясна методика и не може да се приеме безусловно. Разработките стъпват върху данни на МВР от 1989 г., според които циганите са приблизително 557 000 души, но след това броят на ромите бива фиксиран с “наблюдения и съображения”. Дори и най-простият статистически метод обаче разкрива, че, за да се достигнат оценените стойности, при липсата на значителна ромска имиграционна вълна, естественият прираст на циганите трябва да е бил между 39 и 91%, което е нереално висок коефициент. Силно завишените стойности за обема на ромското население в България се дължат на несотчитането на годините на прехода, които се характеризират със спад в раждаемостта, увеличение в детската смъртност и сериозна емиграционна вълна (*Пампоров 2002*). Де факто, при ромите статистически се наблюдава спад в средния брой деца на кохортите жени със завършена плодовитост (над 45 години), докато общо за България в тези възрасти се поддържа една и съща стойност [вж. приложение 3]. Освен това, за да се осигури простото възпроизводство (прираст = 0) на ромската етническа група, средният брой деца на една жена трябва да бъде 2.4, поради изключително високата смъртност (*Филипов 1999*).

Всъщност, дори отчитането на прираст 11,25% би било грешка. На практика голяма част от тази стойност се дължи не толкова на висока раждаемост, колкото на промяна в декларираната през 1992 г. друга етническа идентичност. Реалният прираст на ромската общност би могъл да се изчисли приблизително чрез прираста на лицата, декларирани ромски като майчин език. През 1992 г. те са 310 425 души или 99,1% спрямо декларираните ромска идентичност. През 2001 г. ромският е майчин за 327 882 души или за едва 88,4% спрямо самоопределилите се като роми. Прирастът между двете преброявания по този критерий е 5,62% и вероятно тази цифра е много близка до реалният прираст или дори по-висока, тъй като преферираната “друга” идентичност често е резултат и от следването на друг начин на живот и демографско поведение.

Специфичните тенденции в ромската раждаемост са разкрити по превъзходен начин чрез изследването на относителния риск за първо и второ раждане. В две последователни разработки Койчева откроява факта, че вероятността ромска жена да осъществи прехода към първо дете е нарастнал с 40% след 1989 г. (*Koytcheva 2003a*), докато след това вероятността да има второ дете е спаднала със 110% след 1990 година (*Koytcheva 2003b*). Днес вероятността ромска жена да роди първо дете е 5,51 пъти по-висока отколкото българска жена да претърпи същото събитие. Същевременно при относителния риск за второ дете разликата е 1,36 [приложение 4].